

Tézy na štátne skúšky pre dvojročný magisterský študijný program učiteľstvo občianskej náuky a filozofie – akademický rok 2026/2027

Tézy sú podkladom pre prípravu študenta na štátnu skúšku. Vymedzujú obsah a rozsah požadovaných vedomostí, ktorých inteligentné porozumenie má študent preukázať na skúške. Od študenta sa očakáva, že oblasť vymedzená tézou je zvládnutá prostredníctvom **kvalitnej znalosti príslušnej povinnej a primeranej znalosti odporúčanej literatúry**. Samotné tézy sú formulované tak, aby študentovi umožnili prezentovať svoje schopnosti analytického a syntetického uvažovania v kontexte viacerých absolvovaných predmetov.

Študent bude odpovedať vždy na jednu otázku (napr. 1.1 alebo 1.2, čiže z prvej otázky prvú tézu alebo z prvej otázky druhú tézu a pod.) z každého z troch okruhov (z každého okruhu si vyťahne jednu otázku). Okruhy sú **systematická filozofia, didaktika filozofie a občianskej náuky**.

Systematická filozofia

1. Analytická estetika

Téza č. 1: Pojmy a úloha teórie v estetike.

Povinná literatúra:

SIBLEY, F.: *Estetické pojmy*. In: *Umění, krásu, šeredno. Texty z estetiky 20. století*. ed. V. Zuska. Praha : Karolinum, 2003, s. 23-48.

WEITZ, M.: *Role teorie v estetice*. In: *Umění, krásu, šeredno. Texty z estetiky 20. století*. Praha : Karolinum, 2003, s. 77-88.

Odporúčaná literatúra:

Co je umění? Texty angloamerické estetiky 20. století. (eds. T. Kulka & D. Ciporanov) Praha : Pavel Mervart, 2010.

SCRUTON, R.: *Průvodce inteligentního člověka po moderní kultuře*. Praha : Academia, 2003.

Umění, krásu, šeredno. Texty z estetiky 20. století. ed. V. Zuska. Praha : Karolinum, 2003.

Téza č. 2: Problém definície umenia.

Povinná literatúra:

ZAHRÁDKA, P.: *Definice umění*. In: *Estetika na přelomu milénia. Vybrané problémy současné estetiky*. (ed. P. Zahradka) Brno: Barrister & Principal, 2010, s. 15-38.

DICKIE, G.: *Co je umění? Institucionální analýza*. In: *Co je umění? Texty angloamerické estetiky 20. století*. (eds. T. Kulka & D. Ciporanov) Praha : Pavel Mervart, 2010, s. 113-132.

Odporúčaná literatúra:

Co je umění? Texty angloamerické estetiky 20. století. (eds. T. Kulka & D. Ciporanov) Praha : Pavel Mervart, 2010.

GOODMAN, N.: *Jazyky umění. Nástin teorie symbolů*. Praha : Academia, 2007.

GOODMAN, N.: *Způsoby světatvorby*. Bratislava : Archa, 1996.

2. Súčasná morálna filozofia

Téza č. 1: Renesancia aristotelovskej etiky cnosti I.: Elisabeth Anscombe, Philippa Foot a Bernard Williams

Povinná literatúra:

ANSCOMBE, E.: *Moderní morální filosofie*. In: O. Beran – K. Pacovská (eds.): *Problémy etiky II*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2022, s. 19-38.

FOOT, Ph.: *Ctnosti a neřesti*. In: O. Beran – M. Cibik – K. Pacovská (eds.): *Základní etické teorie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2022, s. 181-195.

WILLIAMS, B.: *Kritika utilitarismu*. In: O. Beran – K. Pacovská (eds.): *Problémy etiky I*.

Červený Kostelec: Pavel Mevart, 2022, s. 165-195.

Odporúčaná literatúra:

CHABADA, Michal: „Prirodzené a morálne dobro alebo zlo: prístup Philippy Footovej.“ *Filozofia* 75 (2020), č. 9, s. 747–759.

KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*.

Ružomberok: FF KU, 2010, s. 7-29.

Téza č. 2: Renesancia aristotelovskej etiky cnosti II.: Alasdair MacIntyre, Rosalind Hursthouse a Julia Annas

Povinná literatúra:

MACINTYRE, A.: *Ztráta ctnosti*. Praha : Oikoymenh, 2004, s. 213-237.

HURSTHOUSE, R.: Teorie ctností a interrupce. In: *Základní etické teorie*. Červený Kostelec: Pavel Mevart, 2022, s. 197-218.

ANNAS, J.: Inteligentní ctnost (výbor). In: *Základní etické teorie*. Červený Kostelec: Pavel Mevart, 2022, s. 159-180.

Odporúčaná literatúra:

HLOCH, R.: Aristotelský argument z ergon a současné teorie ctností. In: *Filosofický časopis* 71, 2023, č. 3, s. 441–456.

JIRSA, J.: Jednej tak, jak by jednal ctnostný člověk: etika ctností a její problémy. In: *Přístupy k etice III*. Praha : Filosofia, 2017, s. 179–218.

KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 59-83.

3. Filozofia jazyka

Téza č. 1: Analytická filozofia ako filozofia obratu k jazyku a problematika logického atomizmu (B. Russell, L. Wittgenstein)

Povinná literatúra:

PEREGRIN, J.: Kapitoly z analytické filosofie. Praha: *Filosofia*, 2005, s. 13-29, kapitoly o Russellovi a Wittgensteinovi.

RUSSELL, B.: *Filozofia logického atomizmu*. Bratislava: Kalligram, 2004, s. 11-45.

WITTGENSTEIN, L.: *Tractatus logico-*

philosophicus. Bratislava : Kalligram, 2003, § 1-4 (vybrané časti).

Odporúčaná literatúra:

ZOUHAR, M.: „Logický atomizmus Bertranda Russella“, In: B. Russell: *Jazyk a poznanie. State a prednášky z rokov 1901 – 1924*. Bratislava: Kalligram, 2005, s. 9-56.

Téza č. 2: Oxfordská filozofia prirodzeného jazyka (Ryle a určenie systematicky zavádzajúcich výrazov, Strawsonova koncepcia referencie, Austinova kategorizácia rečových aktov, Griceova analýza diskurzu)

Povinná literatúra:

PEREGRIN, J.: Kapitoly z analytické filosofie. Praha: *Filosofia*, 2005, s. 167-180.

RYLE, G.: „Systematicky zavádzajúce výrazy“, In: *Filozofia prirodzeného jazyka*. Bratislava: Archa, 1992, s. 35-54.

Odporúčaná literatúra:

ORAVCOVÁ, M.: „Od metafyziky k filozofii jazyka“, In: *Filozofia prirodzeného jazyka*. Bratislava: Archa, 1992, s. 7-32.

AUSTIN, J. L.: „Teória rečových aktov (VIII. prednáška)“, In: *Filozofia prirodzeného jazyka*. Bratislava: Archa, 1992, s. 118-125.

Didaktika filozofie a občianskej náuky

4. Didaktika filozofie a občianskej náuky

Téza č. 1: Čo učíme, keď učíme filozofiu? Charakter vyučovania filozofie.

Povinná literatúra:

MARTENS, E.: Metodika výuky etiky a filosofie. Filosofické myšlení jako elementární kulturní technika. In: Proč a jak učit filosofii na středních školách. Antologie textů z německé didaktiky filosofie. (ed. P. Šebešová) Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 38-57.

ŠEBEŠOVÁ, P.: Myšlení jako předmět filosofie. In: Proč a jak učit filosofii na středních školách. Antologie textů z německé didaktiky filosofie. (ed. P. Šebešová) Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 13-16.

TIEDEMANN, M.: Problémově zaměřená didaktika filosofie. In: Proč a jak učit filosofii na středních školách. Antologie textů z německé didaktiky filosofie. (ed. P. Šebešová) Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 87-97.

Odporúčaná literatúra:

ČAPEK, R. Líný učitel. Jak učit dobře a efektivně. Praha: Nakladatelství Dr. Josef Raabe, 2019.

ČAPEK, R. Moderní didaktika. Lexikon výukových a hodnotících metod. Praha: Grada Publishing, 2020.

GINNIS, P.: Efektivní výukové nástroje pro učitele. Strategie pro zvýšení úspěšnosti každého žáka. Praha: Euromedia group, 2017.

Téza č. 2: Ako vieme, že je proces učenia filozofie úspešný? Učiteľ, študent a procesy hodnotenia.

Povinná literatúra:

ENGELS, H.: „Předpokládejme, že...“ Myšlenkové experimenty z didaktického hlediska. In: Proč a jak učit filosofii na středních školách. Antologie textů z německé didaktiky filosofie. (ed. P. Šebešová) Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 132-142.

HAASE, V.: Písemná argumentace ve vyšších ročnících gymnázia. Elementární vytváření kompetence a hodnocení zaměřené na výstup. In: Proč a jak učit filosofii na středních školách. Antologie textů z německé didaktiky filosofie. (ed. P. Šebešová) Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s. 162-170.

SCHMIDT, D. - VON RUTHENDORF, P.: Hodnocení a slovní hodnocení z hlediska didaktiky filosofie [...ve výuce filosofie]. In: Proč a jak učit filosofii na středních školách.

Antologie textů z německé didaktiky filosofie. (ed. P. Šebešová) Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017, s.224-238.

Odporúčaná literatúra:

ČAPEK, R.: Uč jako umělec. Malá kniha o velkých vzdělávacích myšlenkách. Brno: Jan Melvil Publishing, 2020.

Proč a jak učit filosofii na středních školách. Antologie textů z německé didaktiky filosofie. (ed. P. Šebešová) Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2017.

HRKÚT, J.: Čítať a myslieť. Stratégie a metódy rozvoja kompetentného čítania a kritického myslenia. Učebné texty (nielen) pre budúcich učiteľov. Ružomberok: Verbum, 2021.